

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 19 mei – 13:00 uur d.d. 20 mei

(EZK,LNV) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Prominent aandacht voor de versoepeling van de maatregelen. De insteek is positief. Volgens AD en De Telegraaf gaat de versoepeling met grotere stappen dan voorzien. De Volkskrant schrijft dat het kabinet 'optimistischer is dan ooit'. Het AD stelt dat opluchting overheerst, maar dat er nog veel praktische en financiële zorgen zijn. Toch komt ook de 'winstwaarschuwing' van Rutte veelvuldig terug. Ook benadrukken media dat het ook een 'grote en spannende stap' is waarbij je nooit zeker weet hoe het uit zal pakken.
- Media benadrukken ook dat Rutte zich de kritiek van de laatste persconferentie heeft aangetrokken en dat hij gisteren heel precies was, in wat wel en niet mag.
- De persconferentie werd door minder mensen bekeken dan eerdere persconferenties. In totaal keken via de NPO, RTL en SBS zo'n 5,7 miljoen mensen.
- Brancheorganisaties reageren op de persconferentie. Partijen uit de onderwijssector zijn (voorzichtig) positief over de (gedeeltelijke) heropening van de scholen. De horeca is teleurgesteld dat ze niet al tijdens het Pinksterweekend de deuren mogen openen. Strandpaviljoens willen meer duidelijkheid. Ouderenbond ANBO stelt dat er nog veel onduidelijkheid is bij ouderen. Ondernemersorganisaties zijn 'voorzichtig positief'.
- Ziekenhuizen in Brabant en virologen waarschuwen voor de mogelijk nadelige effecten van de versoepelingen. In talkshow M wordt gesteld dat niet duidelijk is wat de risicoafweging van het kabinet is.
- Het dashboard komt in alle media terug en wordt omschreven als een belangrijk middel om veel preciezer in kaart te krijgen hoe het ervoor staat. Trouw noemt het 'de nieuwe toverstaf' van het kabinet.
- In verschillende media wordt gemeld dat er onduidelijkheid is over samenkomsten buiten. We kunnen weer in grotere groepen bijeenkomen, aan de groeps grootte zit 'verder geen belemmering', zei Rutte. Ook op Twitter is hier verwarring over.
- Media merken op dat voor het eerst de maatregelen niet voor heel Nederland hoeven te gelden en dat regionale verschillen straks mogelijk zijn. AD schrijft dat de meeste mensen die nu nog een besmetting oplopen, dat in de grote stad doen. Zeker de mensen daar moeten dan ook discipline tonen als de regels weer versoepeld worden, waarschuwen epidemiologen. "Het gaat er echt om spannen".
- ANP verwacht dat het Kamerdebat naast de routekaart vooral zal gaan over onduidelijkheid rond mondkapjes en kritiek van o.a. FNV over het tekort aan PBM op bepaalde plekken in de zorg.
- In de sociale media lijkt de kritiek op het kabinet en premier Rutte toe te nemen. Men is het afstand houden zat. "Ik geloof het niet meer". Wel positieve reacties op de woorden van Rutte richting jongeren.
- Verder veel aandacht voor nieuwe werkloosheidscijfers van het CBS en het UWV. In april werden bij het UWV 74.000 nieuwe uitkeringen aangevraagd, een stijging van 56% vergeleken met maart.
- Media blikken vooruit op Hemelvaartsdag: de verwachting is dat veel mensen erop uit zullen gaan.
- Verder veel aandacht het bericht van minister Schouten dat het 'aannemelijk' is dat een medewerker van een Nederlands nertsbedrijf door een dier besmet is geraakt.

Karakterisering berichtgeving

- Prominent aandacht voor de persconferentie van dinsdag en de versoepeling van de maatregelen. Veel brancheorganisaties reageren in de media. Voorpagina's: Kabinet wil toe naar aanpak van testen en traceren (NRC.Next); Op de weg terug (AD); Een stapsgewijze 'terugkeer naar meer nabijheid' (Trouw).

- Ook in andere headlines klinkt optimisme: "Optimistischer dan ooit kondigt kabinet meer versoepelingen aan" (Volkrant); "Stapsgewijze terugkeer naar meer nabijheid" (Trouw); "Opsteker met reserves –grotere stap dan voorzien" (Telegraaf) en "Zo gaat Nederland weer verder open" (RTL Nieuws).
- Veel media stellen dat Rutte zich de kritiek uit de verschillende sectoren heeft aangetrokken en heel duidelijk en precies uitlegt wat per 1 juni mag en niet mag.
- FD en De Telegraaf openen niet met de versoepeling, maar met het nieuws dat de werkloosheid snel oploopt 'ondanks de riante steunregeling'. Het gaat vooral om jongeren met een flexcontract. Er is online veel aandacht voor de nieuwe werkloosheidscijfers van het UWV en het CBS.
- In Trouw, NOS Journaal, NOS.nl, RTL 4 Beau en AD.nl voorzichtig positieve reacties op de volledige heropening van de scholen. Trouw kopt dat "scholen gespannen zijn: hoe verspreidt het virus zich?"
- Verder is er veel aandacht het bericht van minister Schouten dat het 'aannemelijk' is dat een medewerker van een Nederlands nertsenbedrijf door een dier besmet is geraakt.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Een deel van de bemanningsleden van het containerschip Lexa Maersk, dat momenteel in de Europahaven op de Maasvlakte ligt, blijkt besmet met het coronavirus.

Schade

- Melkveehouders zijn al meer dan 64 miljoen euro aan omzet misgelopen door de coronacrisis. Dat becijfert boerenactiegroep Agractie Nederland.
- Volgens de Bovag moet een deel van de vervoersector de klap nog krijgen.
- Een op drie Nederlanders ervaart meer stress sinds de crisis. Onder jongeren zou het gaan om bijna een op de twee. Dit meldt de Hartstichting na een peiling van onderzoeksbureau Ipsos.

Scenario's

- Als er geen aanvullend steunpakket voor de horeca komt, verwacht twee derde van de zaken per 1 juli failliet te zijn. Dat blijkt uit een rondgang van Koninklijke Horeca Nederland (KHN).
- In de ONL Ondernemers app geeft 43% van de ondernemers aan het bedrijf te moeten reorganiseren om het hoofd boven water te houden. Bijna 20% denkt erover na om het bedrijf failliet te laten gaan.
- De coronacrisis zorgt straks voor een uitverkoopoorlog én een "shake-out" onder de modeketens, meent CEO Joris Aperghis van WE Fashion.

Oorzaken

- Mogelijk is in Nederland voor het eerst een mens door een dier besmet met het nieuwe coronavirus. Het gaat om een nerts, zo heeft minister Schouten bekendgemaakt. Uit nieuwe resultaten van een lopend onderzoek op nertsenbedrijven is volgens haar aannemelijk dat er zo'n besmetting heeft plaatsgevonden. GroenLinks pleit voor sluiting van nertsenfokkerijen, D66 wil een goede onderbouwing als niet tot sluiting wordt overgegaan. Wetenschappers zeggen dat het risico van besmetting van dier op mens klein is.

Informatiebehoefte

- Op social media vragen ouders zich af hoe kinderen naar school moeten als ze geen gebruik mogen maken van het openbaar vervoer. Moeten scholen zelf vervoer regelen?
- Bij webcare van BZ enkele vragen over repatriëring vanuit Saoedi-Arabië, Zuid-Afrika en Marokko.
- Volgens een enquête van CNV vrezen OV-medewerkers voor meer incidenten.
- Volgens Ouderenbond ANBO heerst er bij ouderen nog veel onduidelijkheid. Ouderen vragen zich af of ze hun kleinkinderen mogen zien en of ze mogen oppassen. Ook is niet duidelijk waarom mondkapjes in het ov verplicht worden, terwijl zorgmedewerkers niet altijd beschermingsmaterialen hoeven te dragen. ANBO vindt dat het kabinet daar één duidelijke en consistente lijn in moet trekken die ook begrijpelijk is voor mensen. En duidelijker moet communiceren wat er wel en wat er niet kan.

Zorg

- Nu ziekenhuizen weer steeds meer andere patiënten behandelen, hebben ze ook meer donorbloed nodig voor transfusies. Bloedbank Sanquin merkt dat de vraag oploopt. Dat is een "extra uitdaging", maar de bloedbank kan ziekenhuizen vooralsnog goed voorzien van het bloed dat ze nodig hebben.
- Nu het aantal besmettingen daalt, komen huisartsen er weer aan toe om mensen door te verwijzen naar de geestelijke gezondheidszorg. Sinds begin april stijgt het aantal verwijzingen. Er is nog wel een flinke achterstand, want sinds half maart zijn 49.000 mensen minder doorverwezen naar ggz-instellingen dan in voorgaande jaren, aldus de Nederlandse Zorgautoriteit.
- Nederlanders zijn door de crisis een stuk minder gaan bewegen. Veel mensen werken thuis én hebben in hun vrije tijd minder buiten de deur te doen en dat wordt nauwelijks gecompenseerd door meer te gaan sporten, constateert hoogleraar fysiologie Maria Hopman van het Radboudumc uit eigen onderzoek.

Economie en bedrijfsleven

- Volgens Detailhandel Nederland lukt het de helft van de winkeliers niet om afspraken te maken over de huur. Bij de rest gaat het vooral om opschorting, wat hun problemen niet verlicht.
- De EU-ministers van Financiën gaan akkoord met een tijdelijk kredietprogramma om massale ontslagen te voorkomen. De Europese Commissie mag 100 miljard euro op de kapitaalmarkt ophalen waarmee lidstaten tijdelijke werkloosheidsuitkeringen en werktijdverkortingen kunnen financieren.
- Een meerderheid van de beleggers verwacht dat de wereldwijde aandelenmarkten nog een flinke tik zullen krijgen. Een tweede coronagolf staat boven aan hun lijst met zorgen over de financiële markten.
- Het consumentenvertrouwen is volgens het CBS in de maand mei verder gedaald naar min 31. Vooral het oordeel over de huidige economische omstandigheden is verslechterd door de coronacrisis.

Arbeidsmarkt

- Vorige maand vroegen tienduizenden mensen een nieuwe WW-uitkering aan en steeg de werkloosheid flink. Het aantal mensen met betaald werk daalde in april met 160.000 naar 8,9 miljoen. Bij jongeren (tot 25 jaar) was de daling met meer dan 100.000 het grootst. In april waren er in Nederland 314.000 werklozen geregistreerd, een toename met 41.000, onder wie 25.000 jongeren.
- In april werden bij het UWV 74.000 nieuwe uitkeringen aangevraagd, een stijging van 56% vergeleken met maart. Dat meldt het UWV. Rob Witjes hoofd arbeidsmarktinformatie bij UWV zegt tijdens de vorige crisis niet zo'n hoge stijging te hebben gezien. De NOW-regeling heeft volgens Witjes veel extra leed voorkomen.

Samenleving en integratie

- Het aantal immigranten dat naar Nederland kwam is volgens CBS in de weken na invoering van de coronamaatregelen ruim gehalveerd. Er kwamen vooral minder migranten van buiten de EU hier naartoe, vooral door het sluiten van de grenzen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Economie en bedrijfsleven

- Uit een rondgang van de NOS blijkt dat werkgevers erg verschillend omgaan met de reiskostenvergoeding in tijden van thuiswerken.
- De gemeente Amsterdam schiet winkeliers, horecaondernemers en instellingen die gemeentevastgoed huren alsnog te hulp. Zo worden de huurprijzen dit jaar niet aangepast aan de inflatie. Ook sluit het college niet langer uit dat er huur wordt kwijtgescholden.
- Sinds het begin van de coronacrisis zijn meer Nederlanders uit het buitenland teruggekomen om zich weer in Nederland te vestigen dan in de maanden ervoor. Per week schreven ongeveer vijfhonderd Nederlanders zich in bij gemeenten, honderd meer dan gebruikelijk. Dat blijkt uit dinsdag gepubliceerde migratiecijfers van het CBS.
- CNV stelt dat tienduizenden vrachtwagenchauffeurs ongekend terugvallen in salaris. Transportwerkgevers doen massaal geen beroep op de NOW-regeling. In plaats daarvan laten ze hun chauffeurs, nu er veel minder werk is, ook veel minder uren werken, stelt transportbestuurder Tjitze van Rijssel van CNV.

1,5 metersamenleving

- Verschillende steden brengen looproutes aan in het centrum. In onder meer Leiden, Utrecht, Leeuwarden, Assen en Zutphen zijn speciale looproutes aangegeven.
- Hoewel het coronavirus blijft opduiken in slachterijen in Europa, worden de coronamaatregelen in Nederlandse slachterijen goed nageleefd. Dat zegt de Centrale Organisatie voor de Vleessector.
- In Trouw is aandacht voor verschillende manieren van handhaven die gemeenten gebruiken. In Breda wordt gebruik gemaakt van een speciaal whatsapp-nummer om te waarschuwen voor drukke plekken. Andere gemeenten hebben naast boa's ook commerciële partijen ingeschakeld om drukte tegen te gaan.

Nederlanders in het buitenland

- De Telegraaf meldt dat er 67 gestrande Nederlanders vanuit Marokko met een Italiaanse veerboot zijn vertrokken vanuit Tanger Med naar Genua. Volgens de Volkskrant vertrekken vanavond en vrijdag opnieuw vluchten vanuit Casablanca naar Amsterdam..

Discriminatie

- De uitbraak van het coronavirus leidt tot discriminatie, racisme en uitsluiting, veelal van mensen met een Oost-Aziatisch uiterlijk, meldt de landelijke vereniging van antidiscriminatiebureaus. De meeste meldingen bij Discriminatie.nl gingen de afgelopen vier maanden over discriminatie van mensen met een Chinese achtergrond of van wie anderen denken dat ze uit China komen. In veel gevallen gaat het om een vorm van vijandige bejegening, bijvoorbeeld het op straat uitgescholden worden voor 'corona' of 'fucking Chinese'.

Betekenisgeving

Reacties op de versoepeling van de maatregelen

- Onderwijspartijen reageren voorzichtig positief over de gedeeltelijke opening van het voorgezet onderwijs per 2 juni. Volgens het Aob moet het kabinet goed monitoren wat de gevolgen zijn. De VO-Raad vindt het goed nieuws maar vindt het organiseren van de 1,5 meter afstand op middelbare scholen een uitdaging. CNV Onderwijs vraagt aandacht voor de uitvoerbaarheid en belasting van medewerkers. Ouders en leraren reageren op social media verheugd. Leraren geven wel aan dat het roosteren voeten in aarde zal hebben.
- De onderwijssector reageert positief op de volledige heropening van het basisonderwijs vanaf 8 juni. De PO-Raad laat weten dat scholen rekening zullen houden met 'zorgen en onzekerheden maar dat ze er wel uitkomen'. Ook schoolleiders zijn blij met het besluit. Uit een peiling van CNV Onderwijs blijkt dat 49% van de respondenten liever niet wil dat de school voor de zomer volledig opengaat. 40% is daar wel blij mee.
- De MBO-Raad is positief over het beperkt opstarten van het praktijkonderwijs op locatie vanaf 15 juni.
- De brancheverenigingen in de kinderopvang zijn opgelucht dat de scholen en kinderopvang op één datum weer volledig opengaan.
- Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is 'voorzichtig positief, maar teleurgesteld dat de horeca pas per 1 juni open mag gaan. "Elke dag dat de sluiting langer duurt, is er een te veel". Horecatycoon Laurens Meyer voorziet grote problemen omdat de horecagelegenheden de nieuwe manier van werken nog niet hebben kunnen testen.
- De strandpaviljoens vinden het fijn dat ze vanaf 1 juni weer een aantal bezoekers op hun terras kunnen ontvangen, maar hopen snel duidelijke regels te krijgen "waar we ons ook op kunnen beroepen".
- De fitnessbranche hoopt met een strenger protocol eerder te mogen openen.
- Sportkoepel NOC*NSF is teleurgesteld dat de sportkantines van buitensportaccommodaties nog niet open mogen. De organisatie juicht het toe dat het OMT zich gaat buigen over een eerdere openstelling van binnensportaccommodaties.
- Nederlandse filmtheaters zijn ontzettend blij dat zij per 1 juni weer open mogen. Tegelijkertijd zijn er nog veel praktische en financiële zorgen. De economische schade voor de kleine en middelgrote bioscopen is zo'n 4,5 miljoen euro per week.

- Pathé is 'heel blij' dat de theaters op 1 juni de deuren weer kunnen openen. Maar dertig mensen in de zaal is niet rendabel. Dat geldt ook voor theaters. Sommige grote spelers, zoals Carré in Amsterdam en het Rotterdamse Luxor Theater, blijven na 1 juni voorlopig gesloten.
- De Nederlandse Museumvereniging is 'zeer verheugd'.
- Kleine festivals voor maximaal dertig personen zijn straks wel toegestaan. "Maar daar schieten wij weinig mee op", zegt Gert-Jan Brouwer, secretaris bij de Vereniging van Evenementenmakers (VVEM).
- VNO-NCW en MKB-Nederland zijn blij dat de geplande opening van een aantal sectoren wordt doorgezet. Wel vinden ze het jammer dat niet meer branches kunnen profiteren van heropeningen. Ze noemen daarbij onder andere de casino's en speelhallen.
- Branchevereniging OV-Nederland is tevreden over de duidelijkheid die het kabinet schept.
- Jongerenorganisaties vinden de oproep van premier Rutte om mee te denken en ideeën te leveren 'zeer terecht' en zeggen dat ze de handen ineen slaan om invulling te geven aan de oproep.
- De ChristenUnie wil maatwerk om weer op grotere schaal kerkdiensten te houden. CU wil dat kabinet en kerken een convenant sluiten, waarin wordt vastgelegd hoe een dienst veilig kan verlopen.
- De kans is aanwezig dat versoepeling van de coronamaatregelen in Amsterdam later pas plaatsvinden dan in de rest van Nederland, zegt burgemeester Femke Halsema. De oppervlakte van Amsterdam is niet geschikt om terrassen eenvoudig te openen, toeristen toe te laten en het dagelijks leven op te pakken.
- Viroloog Ab Osterhaus: "De versoepelingen van het kabinet zijn leuk, ook economisch, maar we moeten ons niet rijk rekenen. Als we de boel straks weer helemaal open zetten, heb je opnieuw kans op duizenden, tienduizenden doden."
- Marion Koopmans (Erasmus MC) zegt dat Nederland staat voor een grote mindsetverandering. "Nu moeten we toe naar massaal testen. Daar is heel veel voor nodig. En dan het plan dat als je positief test, je ook echt in quarantaine gaat. Ik kan me voorstellen dat niet iedereen zich daar zomaar aan gaat houden."
- Eric Snijder (LUMC Leiden) noemt het gebrek aan geduld bij Nederlanders als grootste risico. "Je moet blijven bepleiten dat maatregelen nodig zijn om risicogroepen veilig te houden." Voor de toekomst zou het beter zijn om vooraf te investeren in kennis over virussen. "We hebben onderzoeksgeld nodig." Osterhaus sluit zich hierbij aan: "Ik heb al jaren geijverd voor een betere pandemic preparedness."

Bezoekregeling verpleeghuizen en instellingen

- Ouderenbond ANBO is weliswaar blij met de versoepelde coronamaatregelen, toch wijst de bond erop dat voorzichtigheid nog altijd geboden is. Volgens directeur-bestuurder Liane den Haan heerst er nog veel onduidelijkheid. Ook vindt de bond het belangrijk om na te denken over hoe wordt omgegaan met een eventuele tweede golf in het najaar. "De economie en samenleving nog een keer op slot zetten is funest."
- Volgens seniorenorganisatie KBO-PCOB wordt er uitgekeken naar 25 mei. De behoefte aan contact is groot. KBO-PCOB hoopt dat er snel nieuwe stappen volgen.
- VGN zegt verheugd te zijn. Voorzitter Boris van der Ham: "Er is een horizon geschetst." VGN vraagt in een brief aan de Tweede Kamer onder andere aandacht voor de routekaart voor de gehandicaptenzorg, vervoer als cruciale randvoorwaarde voor het opstarten dagbesteding en snelle duidelijkheid over financiële afspraken na afloop van de huidige toezeggingen. De organisatie spreekt over onduidelijkheid m.b.t. zorgvervoer.

Testen / Dashboard

- Trouw noemt het dashboard 'de nieuwe toverstaf' van het kabinet. "Zie het als een soort online controlepaneel waar allerlei coronagerelateerde gegevens worden samengebracht."
- GGD'en gaan relaties van coronapatiënten niet alleen mailen en een brief sturen, maar ook bellen. Het RIVM past het protocol aan na kritiek van epidemiologen, schrijft NRC. Arnold Bosman, epidemioloog, is erg blij met de wijziging van het protocol. Het indammen van een uitbraak is maatwerk, zegt Bosman, niet iets dat je kan afdoen met e-mails. "Wanneer je mensen niet begeleidt, zullen ze sneller de grens opzoeken van wat wel en niet mag."
- Amrish Baidjoe (veldepidemioloog en microbioloog verbonden aan de London School of Hygiene & Tropical Medicine): "Contactonderzoek gaat ook over communicatie met de gemeenschap. Mensen hebben duizend

vragen. Dat zijn gesprekken waar je scripts voor kan opstellen, dat gebeurt bijvoorbeeld in Australië op grote schaal met studenten."

- GGD, vindt het goed dat op basis van het nieuwe RIVM-protocol ook nauwe contacten straks af en toe door de GGD worden gebeld. Maar mensen iedere dag bellen, zoals ze in Limburg in het begin van de crisis nog wel deden, is ook niet zinvol, vindt hij.

Uitbreiding IC-capaciteit

- Het overgrote deel van de IC-verpleegkundigen, denkt dat uitbreiding van de IC-capaciteit naar 1.700 bedden niet realistisch is. Dat blijkt uit een enquête van vakorganisatie V&VN. Bijna 80% maakt zich zorgen over de mogelijke structurele verhoging van de IC-capaciteit, vanwege de gevolgen voor de kwaliteit en het tekort aan collega's. De Nederlandse Vereniging voor Intensive Care vroeg ook IC-artsen naar hun standpunt. Volgens voorzitter Diederik Gommers is de conclusie dat een opschaling naar 1700 bedden op piekmomenten wel zal moeten. "We moet samen nadenken over de beste oplossing zodat we af en toe snel naar 1700 bedden kunnen."
- Rowan Marijnissen, voorzitter van de afdeling IC-verpleegkundigen van V&VN: "Snel structureel opschalen naar 1700 IC-bedden kan niet. Dan moet je eerst meer IC-verpleegkundigen opleiden en dat duurt anderhalf jaar. Het is een illusie dat je het maandenlang op deze manier kan volhouden. Het is belangrijk dat we in Nederland het eerlijke verhaal hierover vertellen."

Steunmaatregelen

- Het kabinet heeft de noodkredietregeling voor start-ups en groeibedrijven te streng opgesteld. Daardoor vallen veel fintechbedrijven buiten de boot. De fintech-sector pleit voor versoepeling van de voorwaarden.
- Meer dan 100.000 Nederlanders vinden dat grote bedrijven de noodsteun die ze nu krijgen, in betere tijden moeten terugbetalen. Ze hebben het pleidooi 'Geen gratis geld voor grote bedrijven' van GroenLinks ondertekend.
- Eén op de drie werkenden is extra bang zijn baan te verliezen als het kabinet in een nieuw steunpakket de ontslagboete schrapt. Dat concludeert CNV, die 14.000 leden ondervroeg. Van hen verwacht zo'n driekwart langdurig werkloos te zijn als ze hun baan verliezen. CNV vindt dat met het schrappen van de ontslagboete de werknemers 'aangeschoten wild' zijn.
- KHN ziet de verruiming van de maatregelen als een 'tweetrapsraket'. Het heeft alleen zin als het tweede financiële steunpakket voldoende is om de schade te compenseren en het eerste steunpakket met terugwerkende kracht gerepareerd wordt.
- Volgens De Telegraaf is het overleg over het schrappen van de ontslagboete mislukt. Dinsdag kwamen de minister en de bonden er in een langdurig overleg niet uit.

Arbeidsmarkt

- Op sociale media is de slechte positie van jongeren en flexwerkers veelbesproken. Gijs van Dijk (PvdA) benadrukt nogmaals dat er een goed vangnet moet komen. Zeker nu duidelijk is dat in de uitzendsector en schoonmaak de WW-aanvragen zijn gestegen naar 90%.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Kwetsbare ouderen, chronisch zieken of mensen met een beperking die geen bezoek mogen ontvangen in zorginstellingen. • Nederlanders in het buitenland die niet naar Nederland kunnen reizen • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen.	• Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Zorginstellingen en personeel • Belangenpartijen in de zorg en in andere sectoren	• Algemeen publiek • Politici